การประชุม Pre-CONSAL เรื่อง "การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนในประเทศอาเซียน"

อภินันท์ สีสันต์

การประชุมเชิงปฏิบัติการ Pre-CONSAL จัดขึ้นเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ.2015 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยความร่วมมือของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชมรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ และสมาคมระหว่างประเทศของโรงเรียนบรรณารักษ์ (International Association of School Librarianship: IASL)

มีกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน นักวิชาการ อาจารย์ในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์จากวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่จากกระทรวงศึกษาธิการ เจ้าหน้าที่สมาคมห้องสมุด ฯลฯ

Pre-CONSAL: School Librarians Development in the ASEAN Countries

Apinun Seesun

Pre-CONSAL workshop wes held on June 10, 2015 in Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand under the topic School Library Development in the ASEAN Countries. At was organized by Department of Library and Information Science, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University. Thai School Library Club, Thai Library Association and International Association of School Librarianship. (IASL). Pantieipouts wase School librarian, LIS educators from college & university, Ministry/ Department of Education officials, Library Association officers, etc.

การประชุม Pre-CONSAL เรื่อง "การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนในประเทศอาเซียน"

*อภินันท์ สีสันต์**

การประชุมเชิงปฏิบัติการ Pre-CONSAL จัดขึ้นเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ.2558 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยความร่วมมือของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชมรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ และสมาคมระหว่างประเทศว่าด้วยโรงเรียนบรรณารักษ์ (International Association of School Librarianship: IASL)

หัวข้อการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง "การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนในประเทศอาเซียน" กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน นักวิชาการ อาจารย์ในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์จากวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่จากกระทรวงศึกษาธิการ เจ้าหน้าที่สมาคมห้องสมุด ฯลฯ มีตัวแทนบรรณารักษ์ 10 ประเทศลงทะเบียนเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ ดังนี้ กัมพูชา 1 คน เวียดนาม 1 คน สิงคโปร์ 2 คน อินโดนีเซีย 3 คน ฟิลิปปินส์ 4 คน บรูไนดารุสซาลาม 5 คน มาเลเซีย 5 คน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ 6 คน ลาว 14 คน ไทย 15 คน และมีผู้แทนจากมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยและนักศึกษาสังเกตการณ์อีก 10 คน รวมผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 66 คน

การประชุมสภาบรรณารักษ์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 16 The 16th Congress of Southeast Asian Librarians (CONSAL XVI 2015) จะจัดขึ้นในระหว่างวันที่ 11-12 มิถุนายน พ.ศ.2558 ณ ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค (BITEC) บางนา กรุงเทพฯ ภายใต้แนวคิดแรงบันดาลใจแห่งอาเซียน "ห้องสมุดเพื่อความก้าวหน้าอย่างยั่งยืน" หนึ่งในพื้นที่ในการพัฒนาของบรรณารักษ์ที่ได้รับความสนใจเป็นพิเศษคือห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดโรงเรียนของประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการพัฒนาในระดับที่แตกต่างกันอย่างหลากหลาย บางประเทศห้องสมุดโรงเรียนมีการพัฒนาและการบริหารจัดการที่ดีมาก ในขณะที่บางประเทศยังต้องการความช่วยเหลือ ประกอบกับการจะก้าวสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเต็มรูปแบบปลายปี 2558 (AC15) การพัฒนาในภูมิภาคนี้เป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะห้องสมุดโรงเรียนที่ต้องได้รับความสนใจเพราะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาของข้อมูลความรู้ของประชาชน

---

*กรรมการบริหาร ชมรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม สพม.8

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชมรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ และสมาคมระหว่างประเทศว่าด้วยโรงเรียนบรรณารักษ์ (IASL) จึงจัดให้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการขึ้น 1 วัน ซึ่งเป็นกิจกรรมก่อนการประชุม CONSAL โดยมี วัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานะปัจจุบันของห้องสมุดโรงเรียนในประเทศอาเซียนแผนพัฒนาและความท้าทายของห้องสมุดโรงเรียน

2. เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติที่ดีที่สุดและการเรียนรู้ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนในประเทศในกลุ่มอาเซียน

3. เพื่อตระหนักรู้ถึงผลกระทบของอาเซียนการพัฒนาในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศที่ให้โอกาสในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน

4. เพื่อสำรวจสภาพความร่วมมือและการทำงานร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของห้องสมุดโรงเรียนในประเทศสมาชิกอาเซียนในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน

กิจกรรมเริ่มด้วยตัวแทนคณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และนางอังสนา เกิดบุญส่ง ประธานชมรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุม คุณ Hanna Chaterina George ชาวอินโดนีเซีย Director (Asia), International Association of School Librarianship วัตถุประสงค์ของการจัดงาน จากนั้นมีการนำเสนอ Country Report ของแต่ละประเทศ โดย Dr. Diljit Singh ชาวอินเดีย President, International Association of School Librarianship เป็นผู้ดำเนินรายการ สรุปได้ดังนี้

1. ประเทศไทย

นายสุรพล ฤทธิ์รวมทรัพย์ กรรมการบริหารสมาคมห้องกรรมการบริหารสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ หัวหน้าฝ่ายวิทยบริการ โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ กล่าวถึงความเป็นมาของการปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทย และภาพของห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งถ้าเป็นโรงเรียนของรัฐบาลจะอยู่ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้มีการกำหนดมาตรฐานห้องสมุดสู่การปฏิบัติและมีแผนพัฒนาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2557-2560 ห้องสมุดโรงเรียนมีความพยายามในการปรับตัวเข้าสู่แหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยด้วยสถานที่ บริการ และสื่อที่ทันสมัยตอบสนองต่อความต้องการของนักอ่านรุ่นใหม่

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ TK park มีเป้าหมายและพันธกิจที่ชัดเจนในการทำงานเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ ปลูกฝังทัศนคติและนิสัยรักการอ่าน การคิด และการแสวงหาความรู้ในกลุ่มเด็กและเยาวชน ผ่านการสร้างสรรค์นวัตกรรมการเสริมสร้างความรู้ พัฒนา ความคิด และบูรณาการภูมิปัญญา ผ่านกระบวนการส่งเสริมการรักการอ่าน การแสวงหาความรู้ และการเรียนรู้อย่าง สร้างสรรค์ ตามแนวทางที่สอดคล้องกับขนบประเพณี และวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ ตลอดจนจุดประกายให้กับทุกภาคส่วนในประเทศเพื่อร่วมสร้างสรรค์สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนเพื่อให้นิสัยรักการอ่านและการเรียนรู้หยั่งรากลึกอยู่ในสังคมไทยอย่างยั่งยืนแท้จริง TK park ได้มีโครงการร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน ให้เป็นห้องสมุดมีชีวิต ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโฉมหน้าครั้งใหญ่ของห้องสมุดโรงเรียนในประเทศไทย

กล่าวได้ว่าห้องสมุดโรงเรียนของประเทศไทยมีการดำเนินงานตามมาตรฐาน ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกาศใช้ และมีการปรับเข้าสู่ห้องสมุดที่ทันสมัยด้วยความร่วมมือของสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ หรือ TK park

2. ประเทศลาว

กระทรวงสารสนเทศและวัฒนธรรม และกระทรวงศึกษาธิการ ของประเทศลาว จัดทำโครงการส่งเสริมการอ่านแห่งชาติขึ้น ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2532 จนถึงปัจจุบันและมีแผนดำเนินการต่อจนถึง พ.ศ. 2563 เพื่อสร้างให้เกิดสังคมแห่งการอ่านขึ้นกิจกรรมของโครงการประกอบไปด้วยการจัดพิมพ์หนังสือเด็ก ห้องสมุดเคลื่อนที่ ห้องสมุดแบบพกพาห้องอ่านหนังสือ ห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดชุมชน สำหรับเด็กที่ยังไม่ได้ไปโรงเรียนจะจัดให้มีทีมงานระดับหมู่บ้านสำหรับเล่านิทานโดยใช้การแสดงหุ่นประกอบ นอกจากนั้นจะทำการเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาของเด็กและการอ่านให้ผู้ปกครองได้รับทราบอีกด้วย

นอกเหนือจากการสำรวจและจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดการตระหนักรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการรู้หนังสือและบริการห้องสมุดแล้ว ห้องสมุดแห่งชาติยังได้ขอสนับสนุนเงินทุนจากภายนอกเพื่อนำมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างและได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากนานาประเทศ อย่างไรก็ตามหากเปรียบการสนับสนุนดังกล่าวกับฝนซึ่งอาจตกไม่ทั่วฟ้า บางครั้งก็มีปริมาณมากในที่หนึ่ง ขณะที่ที่อื่น ๆ ยังคงแห้งแล้ง ทำให้ตลอดระยะ 20 ปีที่ผ่านมาโครงการดังกล่าวสามารถดำเนินการครอบคลุมได้ประมาณร้อยละ 40 ของประเทศเท่านั้น จึงยังมีเด็กอีกเป็นจำนวนมากที่ยังต้องการความช่วยเหลือจากสถิติที่เก็บรวบรวมโดยกระทรวงศึกษาธิการพบว่าจากโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมด 8,400 แห่ง ห้องสมุดเคลื่อนที่ของ Room to Read Laos เข้าถึงได้เพียง 6,800 โรงเรียนเท่านั้น ห้องสมุดเคลื่อนที่แต่ละหน่วยจะมีกล่องที่บรรจุหนังสือ 250 เล่ม หากโรงเรียนใดมีห้องว่างก็จะเข้าไปจัดตั้งห้องอ่านหนังสือขึ้น แต่หากโรงเรียนใดมีพื้นที่จำกัดก็จะจัดให้มีแค่เพียง "มุมอ่านหนังสือ" เมื่อภาครัฐมีงบประมาณพอก็จะดำเนินการสร้างอาคารห้องสมุดแยกเป็นสัดส่วนมีขนาดประมาณ 5 x 7 เมตร สามารถบรรจุหนังสือได้ 1,500-3,000 เล่ม นอกจากนี้ยังมีแผนจัดสร้างห้องสมุดประชาชนขึ้นในแต่ละแขวงปัจจุบันแล้วเสร็จไปเพียง 9 แห่ง จากทั้งสิ้น 17 แขวง ห้องสมุดประชาชนเหล่านี้จะมีบทบาทเป็นศูนย์ให้บริการแก่ห้องสมุดดาวเทียมเงินทุนจากภายนอกช่วยให้ Room to Read Laos สามารถจัดทำห้องสมุดเคลื่อนที่กว่า 6,000 หน่วย ห้องอ่านหนังสือในโรงเรียนเกือบ 1,000 แห่ง และสนับสนุนให้มีห้องสมุดโรงเรียน และชุมชนและศูนย์การเรียนรู้อีก 35 แห่ง และห้องสมุดประจำแขวงอีก 9 แห่ง ผู้ให้การสนับสนุนหลักได้แก่ Room to Read Laos, Shanti Volunteer Association (SVA), Action for Lao Children (ACL), The American Library Project, Empowerment for All (EFA), Collectif et de Biblioth_cairesIntervenants en Action Culturelle (COBIAC) และอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีโครงการก่อสร้างห้องสมุด '10 วัน' ดำเนินการโดยผู้นำโครงการส่งเสริมการอ่านและทีมงาน โดยมีอาสาสมัครจากต่างประเทศมาทำงานกับทีมห้องสมุดแห่งชาติเป็นเวลา 10 วันซึ่งในระหว่างนั้นบรรดาอาสาสมัครเหล่านี้จะได้รับประสบการณ์การใช้ชีวิตในชนบทของลาวกับการเข้าพักอาศัยกับครอบครัวในชุมชนโครงการส่งเสริมการอ่านที่นำเสนอมาข้างต้น เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ห่างไกลและลดช่องว่างในการเข้าถึงหนังสือของลาวมานานกว่า 20 ปีความก้าวหน้าของโครงการได้ช่วยลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษาระหว่างเขตเมืองและชนบทและทำให้เด็กในพื้นที่ชนบทหลายแห่ง

ได้มีโอกาสมากขึ้นที่จะเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้เช่นการบริการห้องสมุด ขณะเดียวกันครูผู้สอนก็ยังได้รับการปรับปรุงวิธีการสอน จากการศึกษาพบว่าอัตราการไม่รู้หนังสือของประชาชนทำให้รัฐบาลลาวสนับสนุนการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในประเทศลาวโดยอนุญาตให้องค์กรเอกชนจากต่างประเทศหลายหน่วยงานเข้ามาให้การสนับสนุนกิจกรรมการอ่านต่าง ๆ ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและหาวิธีการลดช่องว่างในการเข้าถึงหนังสือและการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Quality of Education)

ผู้นำเสนอได้ยกกรณีศึกษาห้องสมุดเคลื่อนที่ 3 Mobiles Books คือ Bus, Boat, Bag เช่นห้องสมุดในรถโดยสารประจำทาง นำหนังสือใส่ย่ามบริการหนังสือในหมู่บ้าน และชุมชนต่าง ๆ ห้องสมุดเรือโดยในฤดูฝน ประชาชนไปห้องสมุดประชาชนไม่สะดวก จึงนำหนังสือใส่เรือไปให้บริการประชาชนในชนบทห่างไกลที่ถูกน้ำท่วมได้มีโอกาสอ่านหนังสือ ประเทศลาวยังต้องการความช่วยเหลือในการพัฒนาหมู่บ้านที่ห่างไกลทั้งด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย และอื่น ๆ

กล่าวได้ว่าประเทศลาวมีความพยายามในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดอื่น ๆ โดยเน้นการนำหนังสือให้ถึงมือผู้อ่านในส่วนต่าง ๆ ของประเทศด้วยความร่วมมือช่วยเหลือขององค์กรพัฒนาและประชาชนในชุมชนและมีกิจกรรม Laos Charity Book ซึ่งเป็น CSR ที่น่าสนใจ

3. ประเทศกัมพูชา

ประเทศกัมพูชามีบริบททางการศึกษาที่แตกต่างจากประเทศอื่น ๆ เนื่องมาจากสงครามการเข่นฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ของฝ่ายเขมรแดงในช่วงระหว่าง พ.ศ.2518 ถึง พ.ศ.2522 ส่งผลให้ประเทศทั้งประเทศตกอยู่ในสภาพบ้านแตกสาแหรกขาด การศึกษาและวัฒนธรรมต่าง ๆ ถูกทำลายลงอย่างสิ้นเชิง ปัญญาชน กว่าร้อยละ 90 ไม่ว่าจะเป็นครู นักวิชาการ นักเขียน ถูกประหารชีวิต สิ่งพิมพ์ต่างๆ ถูกเผาทำลายลงหมดสิ้น ส่งผลให้พื้นฐานนิสัยรักการอ่านถูกถอนรากถอนโคน ชาวกัมพูชาจึงขาดทักษะการอ่าน ประเทศกัมพูชาจึงเป็นประเทศที่ประสบปัญหาอย่างมากในการพัฒนาการศึกษา เมื่อกล่าวถึงห้องสมุดโรงเรียน พบว่าบางโรงเรียนไม่มีห้องสมุด บางโรงเรียนมีหนังสือในห้องเพียง 50 เล่ม แต่ก็เรียกว่าห้องสมุด

แม้ว่าองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) เพื่อช่วยผู้ลี้ภัยชาวกัมพูชาที่มีชื่อว่า SIPAR (Soutien a l'Initiative Privee pour l'Aide aux Refugies) จะได้ยื่นมือเข้ามาช่วยพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนในประเทศกัมพูชา ตั้งแต่ พ.ศ.2532 โดยมีโครงการเพื่อสร้างห้องสมุดสำหรับเด็กในโรงเรียนประถมศึกษาและฝึกอบรมบรรณารักษ์โดยได้รับการสนับสนุนด้านเงินทุนจากสหภาพยุโรปใน พ.ศ.2539 เน้นกิจกรรมเพื่อพัฒนาการอ่านในห้องสมุดโรงเรียนของเด็ก ครูและชุมชน ต่อมาใน พ.ศ.2542 สหภาพยุโรปเพิ่มการสนับสนุนให้แก่โครงการสร้างห้องสมุดโรงเรียนเพิ่มเติมอีก 30 แห่งในอีก 3 จังหวัดเป็นเวลา 3 ปี

SIPAR ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนนานาชาตินี้เป็นหนึ่งในองค์กรหลักด้านการศึกษาที่ต่อสู้กับการไม่รู้หนังสือในกลุ่มเยาวชนและผู้ใหญ่ผ่านการสนับสนุนการผลิตหนังสือและการอ่านเป็นเวลากว่า 20 ปี SIPAR ได้พัฒนาเครือข่ายสถานที่สำหรับอ่านหนังสือทั้งแบบอยู่กับที่และแบบเคลื่อนที่เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านการอ่านในกัมพูชา สถานที่สำหรับอ่านหนังสือยิ่งไปกว่านั้น SIPAR ยังตระหนักถึงสถานการณ์การพิมพ์ในประเทศกัมพูชา การขาดหนังสือสำหรับเยาวชนที่เป็นภาษาเขมร จึงได้เริ่ม

โครงการจัดพิมพ์หนังสือใน พ.ศ. 2534 ตีพิมพ์หนังสือหลายชุดสำหรับผู้อ่านตั้งแต่วัยแรกเกิดจนถึงวัยผู้ใหญ่ความสำเร็จด้านเครือข่ายของ SIPAR ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันรวมถึงรายการต่อไปนี้

1. ห้องสมุดโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 230 แห่ง ตั้งอยู่ในทุกจังหวัดของประเทศกัมพูชา
2. ห้องสมุดชุมชน จำนวน 29 แห่ง (ศูนย์การศึกษาสำหรับทุกคนหรือ CEFA) ตั้งในแถบชานเมือง
3. ห้องสมุดเคลื่อนที่ จำนวน 8 หน่วย บริการในพื้นที่ด้อยโอกาส จำนวน 100 แห่ง รอบกรุงพนมเปญ
4. มุมอ่านหนังสือในหอผู้ป่วยเด็กในโรงพยาบาล จำนวน 10 แห่ง
5. ห้องสมุดในเรือนจำ จำนวน 4 แห่ง
6. บรรณารักษ์ 2,000 คนได้รับการฝึกอบรม
7. จัดพิมพ์และแก้ไขหนังสือกว่า 80 เล่ม แจกจ่ายไปแล้วกว่าหนึ่งล้านเล่ม

ห้องสมุดโรงเรียนในประเทศกัมพูชาส่วนใหญ่สร้างโดยองค์กรพัฒนาเอกชนนานาชาติและครูในระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ยังคงใช้การสอนแบบครูเป็นจุดศูนย์กลางสอนให้เด็กท่องจำเนื้อหาในบทเรียนแทนที่จะให้เด็กนักเรียนสำรวจศึกษาเอง ครูมีความเข้าใจจำกัดถึงวิธีการที่จะเชื่อมโยงการสอนในชั้นเรียนกับการเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลในห้องสมุด

กล่าวได้ว่าห้องสมุดโรงเรียนในประเทศกัมพูชายังขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐบาลตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันดำเนินการโดยความช่วยเหลือขององค์กรเอกชนต่าง ๆ นับเป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. ประเทศบรูไนดารุสซาลาม

สถาบันและวัฒนธรรมแห่งบรูไน (Dewan Bahasadan Pustaka Brunei หรือ DBP) มีความพยายามในการส่งเสริมการอ่านและโครงการการอ่านรัฐบาลบรูไนได้มีการเสริมสร้างการอ่านของประชากรใน ประเทศผ่านโครงการต่าง ๆ คือ การประชุมความรู้ (the Knowledge Convention) กลุ่มงานวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องวัฒนธรรมการอ่านของ PMO (the Reading Culture Focus Group of PMO) โครงการอ่านระดับชาติ (the National Reading Programmes) และระบบการศึกษาระดับชาติสำหรับศตวรรษที่ 21 (SPN 21) เพื่อที่จะทำให้วิสัยทัศน์บรูไนดารุสซาลาม พ.ศ. 2035 เป็นจริงขึ้นมาได้

การศึกษาในประเทศบรูไนดารุสซาลามได้รับการพัฒนามาในหลายแง่หลายด้าน นับตั้งแต่เริ่มต้นมีระบบการศึกษาในระบบแบบทันสมัยอย่างจริงจังใน พ.ศ.2455 นับแต่นั้นมา มีการพัฒนาด้านการศึกษามากมายเพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจ และความต้องการทางสังคม เมื่อบรูไนดารุสซาลามได้รับอิสรภาพโดยสมบูรณ์ใน พ.ศ.2517 การขยายระบบการศึกษายิ่งมีความจำเป็นมากขึ้น SPN 21 เป็นนโยบายการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการของบรูไนดารุสซาลาม ได้นำมาใช้ตั้งแต่ พ.ศ.2554 เพื่อเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาให้เป็นแรงผลักดันประเทศไปสู่เป้าหมายตามวิสัยทัศน์บรูไนดารุสซาลาม 2035 หนึ่งในเป้าหมายหลัก คือ ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาผ่านความเป็นเลิศทางการสอน และการเรียนรู้ SPN 21 จะจัดเตรียมเส้นทางเพื่อบรรลุถึงวิสัยทัศน์นี้ รวมทั้งจัดเตรียมเส้นทาง เพื่อสนองความท้าทาย ทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของศตวรรษ

ที่ 21 การดำเนินการปฏิบัติเป็นขั้นตอนรวมทั้งการจัดเตรียมหลักสูตรและโครงสร้างการ ประเมินผลแบบใหม่ โครงการจัดการดูแลนักเรียนที่มีปัญหา โครงการฝึกอบรมสร้างครูที่มีประสิทธิภาพ โครงการสร้างผู้นำที่มีประสิทธิภาพ การจัดเตรียมแหล่งทรัพยากร เพื่อการสอนและการเรียนรู้ซึ่งรวมถึง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) แหล่งข้อมูลที่เพียงพอและระบบที่มีประสิทธิภาพสำหรับการควบคุม การประเมินผล และการสร้างมาตรฐาน

สถาบันภาษาและวัฒนธรรมแห่งบรูไนดารุสซาลามมีบทบาทสำคัญในอันที่จะประสานงานอย่างใกล้ชิดกับโรงเรียนและได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียนเหล่านี้ในการทำกิจกรรมเกี่ยวข้องกับห้องสมุดเพื่อประโยชน์สำหรับเยาวชนตั้งแต่วัยเด็กเด็กก่อนวัยเรียนจะเรียนรู้ภาษาพื้นฐาน ตัวเลข มารยาท ความรู้พื้นฐานของศาสนา อิสลาม การเคลื่อนไหว วินัย การร้องเพลง การพัฒนาพรสวรรค์เด็ก ๆ ควรจะรู้สึกคุ้นเคยกับหนังสือและมีหนังสือรอบล้อมตั้งแต่เด็ก ๆ ไม่ว่าจะเป็น ที่โรงเรียนหรือที่บ้าน เด็ก ๆ ควรรู้สึกผ่อนคลายสบายใจเมื่ออยู่กับหนังสือโรงเรียนระดับประถมจะเน้นทักษะพื้นฐาน (3Rs) เพื่อเน้นการพัฒนาความริเริ่มสร้างสรรค์ และทักษะพื้นฐานในการอ่าน การเขียน และการคิดเลข (3Rs) เพื่อเสริมสร้างทักษะโดยการจัดสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะให้นักเรียนสามารถฝึกฝนทักษะเหล่านั้น

การอ่านถือว่าเป็นทักษะแรกและสำคัญที่สุดที่ต้องเรียนรู้ การอ่านเป็น สิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาพื้นฐานอื่นๆ ที่จะเป็นฐานสำหรับการศึกษาในระบบต่อไป ถ้าเด็กๆ ไม่ได้ถูกสอนให้อ่านมาอย่างดี การศึกษาอื่น ๆ ของพวกเด็ก ๆ จะพลอยบกพร่องไปด้วย เมื่อเด็กไม่มีความสามารถในการอ่านพวกเขาจะไม่สามารถก้าวหน้าได้มากนักในการศึกษาทั่ว ๆ ไปเพราะว่าพวกเขาไม่สามารถจะอ่านข้อมูลหรือคำสั่งคำสอนต่าง ๆ ได้ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจะต้องบอกให้ได้ว่านักเรียนคนไหนที่ไม่ใช่นักอ่านที่ดี ทั้งนี้เพราะครูระดับประถมเป็นกลุ่มแรกที่พบเด็กเหล่านี้ การขาดความ สามารถในการอ่านจะทำให้เด็กเหล่านี้ล้าหลังในทุก ๆ วิชาที่โรงเรียน เนื่องจากว่าความสำเร็จทางวิชาการขึ้นอยู่กับความสามารถในการอ่าน

กล่าวได้ว่าห้องสมุดโรงเรียนในประเทศบรูไนดารุสซาลามเน้นการพัฒนาการอ่านออกของนักเรียนในเบื้องต้นและพัฒนาสู่การอ่านในระดับที่สูงขึ้น โดยจะปลูกฝังการอ่านให้เด็กตั้งแต่ปฐมวัยเพื่อเชื่อมโยงสู่วิสัยทัศน์ของประเทศ

5. ประเทศมาเลเซีย

การลดลงของนิสัยการอ่านในบรรดานักเรียนเป็นปัญหาของประเทศมาเลเซียเหมือนกับหลายประเทศในอาเซียน สภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมนิสัยการอ่านในเชิงบวกและการมีห้องสมุดที่ดีมีส่วนสำคัญที่ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กอย่างกรณีเด็กซึ่งอยู่ในห้องเรียนเดียวกันแต่กลับมีทักษะการอ่านแตกต่างกัน ในปัจจุบันโรงเรียนในประเทศมาเลเซียมีการเตรียมพร้อมและมีห้องสมุดที่มีหนังสือจำนวนมาก ทำให้ครูสามารถใช้เวลากับนักเรียนที่อ่านช้า ส่วนนักเรียนที่อ่านเร็วก็สามารถใช้เวลาอย่างเป็นอิสระ (Ambigapathy Pandian, Shaik Abdul Malik Mohamed Ismail, & Toh Chwee Hiang, 2010) ห้องสมุดที่มีการจัดเตรียมเป็นอย่างดีและมีพื้นที่สำหรับอ่านหนังสือเป็นการเฉพาะและสะดวกสบาย ย่อมเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนเข้ามาอ่านหนังสือการมีสื่อการอ่านที่หลากหลาย

และการมีหนังสือจำนวนมากพอสำหรับหยิบยืมเป็นแรงกระตุ้นให้นักเรียนอ่านเพื่อการเรียนรู้ที่เพลิดเพลินตลอดชีวิต การจัดพื้นที่การอ่านให้เพียงพอในห้องสมุดเป็นปัจจัยสำคัญต่อการอ่านของนักเรียน ประเภทของโรงเรียน (โรงเรียนประจำหรือไม่ประจำ) มีอิทธิพลต่อนักเรียน

ความสำคัญที่เพิ่มมากขึ้นของระบบข้อมูลและการสื่อสารผ่านสื่อที่หลากหลาย ทำให้ต้องมีการหาทางตอบสนองพฤติกรรมใหม่ ๆ ทางสังคมของการอ่าน โครงการและนโยบายด้านการรู้หนังสือของหน่วยงานรัฐบาลหลายแห่ง มักมุ่งที่การบ่มเพาะวัฒนธรรมการอ่านตลอดชีวิต และการเปิดช่องทางใหม่เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในพื้นที่สาธารณะ ในอัตลักษณ์ วิถีชีวิตและบุคลิกใหม่ ๆ ระบบการศึกษาในประเทศมาเลเซียได้นำไปสู่แผนการและกิจกรรมมากมายที่เกิดขึ้นในระดับโรงเรียนประถมและมัธยมทั้งนี้เพื่อบ่มเพาะวัฒนธรรมการอ่านสำหรับคนรุ่นใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาองค์ความรู้ที่จำเป็น มีทักษะที่สร้างสรรค์และสามารถคิดได้ ทำให้สามารถเผชิญหน้ากับปัญหาท้าทายที่หลากหลายมากขึ้นในโลกที่พวกเขาอาศัยอยู่ได้วิธีการแบบ IQRA ที่เน้นการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคล ทั้งในระดับครัวเรือนและโรงเรียน

กิจกรรมของชมรมหนังสือ BOOK Club@SoLLAT เป็นปัญหาท้าทายสำหรับผู้วิจัย ครู ผู้ปฏิบัติและผู้กำหนดนโยบาย โดยจะต้องแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมการอ่านกับการบรรยายประสบการณ์ของมนุษย์ สิ่งนี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการเชื่อมโยงและความเป็นเครือข่ายมากขึ้นกับหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศมาเลเซีย ทั้งในแง่การแลกเปลี่ยนแนวคิด สื่อการอ่าน ข้อมูล การอบรม และทรัพยากรมนุษย์

โรงเรียนในประเทศมาเลเซียมุ่งพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียน โดยใช้สื่อคือ iPad Computer 2013-2025 โดยเน้น visual environment โครงสร้างพื้นฐาน เช่น อุปกรณ์ ICT ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ Chrome Book Net Book นโยบาย 1 คน 1 เครื่อง และการทำงานร่วมกันระหว่างบรรณารักษ์และครูไอซีที

กล่าวได้ว่าห้องสมุดโรงเรียนในประเทศมาเลเซีย มีการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนโดยเปลี่ยนจากสื่อการอ่านประเภทหนังสือสู่สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อกระตุ้นความสนใจในการอ่านของเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่สนใจใช้สื่อ ICT ที่หลากหลายนำไปสู่การทำงานร่วมกันระหว่างบรรณารักษ์และครูไอซีที

6. ประเทศเวียดนาม

รัฐบาลเวียดนามตั้งเป้าที่จะพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใน พ.ศ.2563 จึงปรับทิศทางในการพัฒนาประเทศโดยชูนโยบายใหม่ๆ ที่นำแนวคิดเศรษฐกิจอัจฉริยะ (intelligent economy) เข้ามาประกอบ แนวความคิดนี้เกี่ยวเนื่องกับการนำทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเป็นมืออาชีพทั้งในด้านของผู้มีความรู้และแรงงานมีฝีมือมาช่วยในการพัฒนาประเทศเพื่อเชื่อมโยงประเทศเข้าสู่เศรษฐกิจสากล เป็นที่ชัดเจนว่าการอ่านเป็นช่องทางที่สำคัญมากสำหรับการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ วัฒนธรรมการอ่านเป็นตัวกำหนดท่าทีของคนเวียดนามในการพัฒนาประเทศมาเป็นเวลายาวนาน จึงมีเหตุผลสมควรที่จะกล่าวว่ากิจกรรมการอ่านได้ก่อให้เกิดความรู้พื้นฐานในการสร้างคนเวียดนามรุ่นใหม่ในทุก ๆ ด้านของชีวิต

รัฐบาลเวียดนามทราบดีว่าการส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการอ่านเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ดังนั้น กระทรวงวัฒนธรรม การกีฬาและการท่องเที่ยวของเวียดนาม โดยเฉพาะกรมห้องสมุดได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาวัฒนธรรมการอ่านสำหรับช่วง พ.ศ. 2553-พ.ศ.2563 ขึ้นมา รัฐบาลเองก็ยืนยันที่จะสนับสนุนกิจกรรมการอ่านทั่วประเทศเพื่อสร้างนักอ่านเวียดนามรุ่นใหม่ ๆ ขึ้นในอนาคต

แม้ว่ารัฐบาลกลางได้จัดให้มีระบบห้องสมุดลงไปยังพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ ระบบได้ให้บริการจัดหาหนังสือให้ตามความต้องการของประชาชนในระดับต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการใหม่ๆ มาใช้ ตัวอย่างเช่น การหมุนเวียนหนังสือเพื่อเพิ่มจำนวนหนังสือในชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ยากจน หรือมีการจัดตั้งตู้หนังสือครอบครัวขึ้นในบางพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีการติดต่อกับห้องสมุดเอกชนเพื่อขอให้ลงไปจัดกิจกรรมในพื้นที่ยากจนเพื่อสนับสนุนวัฒนธรรมการอ่านในสังคมอีกด้วย รูปแบบใหม่ ๆ เหล่านี้ทั้งหมดถูกนำมาดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการสำรวจของกระทรวงวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยวเวียดนามพบว่ามีห้องสมุดประชาชน 17,936 แห่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัย 300 แห่ง ห้องสมุดโรงเรียน 24,746 แห่ง และห้องสมุดเฉพาะด้านอีกมากที่เป็นของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ระบบหอสมุดแห่งชาติประกอบด้วยห้องสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดประจำจังหวัด และห้องสมุดประจำอำเภอ กระทรวงแต่ละกระทรวงก็มีห้องสมุดเฉพาะหน่วยงานเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับงานของตน ในหมู่บ้านระบบตู้หนังสือที่ใช้แทนห้องสมุดประชาชนได้รับการจัดตั้งภายใต้การสนับสนุนของภาครัฐเพื่อนำเสนอหนังสือและนิตยสารที่จำเป็นให้กับเกษตรกร โดยเฉพาะที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล เป้าหมายในการทำตู้หนังสือชุมชนก็เพื่อขจัดความยากจนโดยการช่วยให้คนที่ยากจนที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาติพันธุ์กลุ่มน้อยได้รู้หนังสือมากขึ้นความจริงแล้วห้องสมุดขนาดเล็กนี้ได้พัฒนาวัฒนธรรมการอ่านโดยรวมในระดับท้องถิ่นและถูกนำมาใช้เป็นส่วนขยายสำหรับการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยจัดเตรียมตำราเรียนให้กับนักเรียนที่ไม่สามารถเข้าถึงหนังสือเหล่านี้ได้ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ระบบตู้หนังสือชุมชนนี้มีการนำมาใช้อย่างได้ผลและชาวบ้านก็เข้ามาร่วมในกิจกรรมการอ่านหนังสือมากขึ้น โรงเรียน/มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งในประเทศเวียดนามต่างก็มีห้องสมุดของตัวเองโดยที่ผู้อ่านส่วนใหญ่ได้แก่นักเรียน ครูอาจารย์ และอาชีพอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่สนใจใช้เวลาอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้และปรับปรุงชีวิตด้านอื่น ๆ ที่พวกเขาไม่สามารถเรียนรู้ในห้องเรียนได้สิ่งพิมพ์ได้รับการพัฒนาทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ กิจกรรมนี้จัดขึ้นตามความต้องการของผู้อ่านและด้วยช่องทางนี้ทำให้โปรแกรมการศึกษาและฝึกอบรมต่าง ๆ เข้าถึงคนในสังคมอย่างทั่วถึงกิจกรรมดังกล่าวยังช่วยสนับสนุนในการส่งเสริมมาตรฐานทางวัฒนธรรมของผู้คนและช่วยเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนที่ยากจนด้วยการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาปรับใช้กับธุรกิจของตน ส่วนในเรื่องการเพิ่มกิจกรรมการอ่านของคนเวียดนามรุ่นใหม่นั้น ได้จัดพิมพ์หนังสือให้มีความหลากหลายขึ้นและเหมาะกับวัยเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมทางหนังสือที่เหมาะสมและเอื้อให้เกิดการพัฒนาคน

อย่างไรก็ตาม ผู้นำเสนอกล่าวว่าบางโรงเรียนไม่มีห้องสมุดโรงเรียน และห้องสมุดโรงเรียนหลายแห่งขาดหนังสือที่คุณภาพ แต่ยังโชคดีที่รัฐบาลได้ส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการอ่าน และกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาวัฒนธรรมการอ่านสำหรับ พ.ศ. 2553-2563

กล่าวได้ว่าห้องสมุดโรงเรียนในประเทศเวียดนามเป็นฐานการพัฒนาคุณภาพของประชาชนต้องการการพัฒนาในด้านจำนวนหนังสือ และสื่อการอ่านที่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้

7. ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

แม้ว่าประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์จะมีอัตราการรู้หนังสือสูงถึง 95 % และแม้ว่าจะได้มีความพยายามหลากหลายในการพัฒนาห้องสมุดแล้วก็ตาม ยังคงมีอุปสรรคที่ท้าทายอีกมากในการเพิ่มจำนวนผู้อ่านและจำนวนหนังสือในห้องสมุดปัญหาดังกล่าวเกิดจาก

1. ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี (ICT) ส่งผลให้นักเรียนส่วนมากใช้เวลากับการแชท หรือการเล่นเกมส์ทางอินเทอร์เน็ต แต่ไม่ได้พัฒนาทักษะการอ่านของตนเอง

2. งบประมาณน้อยส่งผลให้มีห้องสมุดเพียงไม่กี่แห่งที่พร้อมไปด้วยหนังสือที่มีคุณภาพ หนังสือในห้องสมุดโรงเรียนในเมียนมาร์ส่วนมากไม่ทันสมัย หรืออยู่ในสภาพชำรุด

3. ระบบการสอบที่ยากทำให้นักเรียนไม่ได้อ่านหนังสืออื่น ๆ นอกหลักสูตร นักเรียนส่วนมากใช้เวลาในการเตรียมตัวสอบ นอกจากจะต้องไปโรงเรียนแล้วยังต้องเรียนพิเศษจนมืดค่ำ ทำให้ไม่มีเวลาอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน

4. การขาดแคลนกระแสไฟฟ้าในชนบทส่งผลให้ห้องสมุดในชนบทไม่มีประสิทธิภาพ ชาวชนบทส่วนใหญ่มีเวลาว่างเฉพาะตอนกลางคืน ฉะนั้นหากการจ่ายกระแสไฟฟ้ามีความสม่ำเสมอมากขึ้นจำนวนผู้อ่านหนังสือก็จะเพิ่มมากขึ้น (70% ของพลเมืองเมียนมาร์อาศัยอยู่ในเขตชนบท)

5. งบประมาณด้านการศึกษาเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณรวมถือว่ายังน้อยมากเมื่อนำไปเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน และงบประมาณส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ในการก่อสร้างมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย และส่วนน้อยเท่านั้นที่ใช้ในการฝึกอบรมพัฒนาครูผู้สอนและการพัฒนาห้องสมุด

6. ครูผู้สอนขาดประสบการณ์ UNICEF ได้สำรวจข้อมูลโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเมียนมาร์กว่า 200 แห่ง และพบว่าครูผู้สอนหลายรายสอนแบบท่องจำ (Rote Learning) หรือสอนในทิศทางเดียวหรือแบบไม่มีการโต้ตอบ (Chalk and Talk หรือ Passive Learning) การสอนแบบนี้ มีการป้อนคำถามน้อยมาก หรือถ้ามีก็เป็นคำถามแบบปลายปิดเสียส่วนมาก และครูผู้สอนไม่ค่อยแนะนำในเรื่องการใช้ห้องสมุด

มูลนิธิอนุรักษ์ และให้ความช่วยเหลือเรื่องหนังสือของประเทศเมียนมาร์ (Myanmar Book Aid and Preservation Foundation-MBAPF) และมูลนิธิฟื้นฟูห้องสมุดนากิซ (Nargis Library Recovery-NLR) มีส่วนสำคัญในการให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาห้องสมุด NLR และ MBAPF นับเป็นผู้บริจาคหนังสือรายใหญ่ที่สุดในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา และ Asia Foundation เท่านั้นที่บริจาคหนังสือภาษาอังกฤษให้กับเมียนมาร์ แต่ทั้ง NLR และ MBAPF ยังขาดงบประมาณสนับสนุนในการจัดสร้างห้องสมุดทั่วประเทศ การจัดหาหนังสือภาษาพม่าให้ห้องสมุดโรงเรียน และห้องสมุดในชุมชน และขยายการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการให้กับครูและขยายการจัดโครงการต่าง ๆ สำหรับผู้อ่านหนังสือห้องสมุด

กล่าวได้ห้องสมุดโรงเรียนในประเทศสาธารณรัฐแห่งสภาพเมียนมาร์ ขาดงบประมาณ ขาดหนังสือที่มีคุณภาพ หนังสือล้าสมัย มีความต้องการพัฒนามากแต่ขาดงบประมาณทุกด้าน ทั้งพีเพิลแวร์ ฮาร์ดแวร์และซอฟแวร์

8. ประเทศฟิลิปปินส์

โครงการเด็กฟิลิปปินส์ทุกคนเป็นนักอ่าน ได้ก่อให้เกิดโครงการหลัก 2 โครงการ โครงการแรก คือ คลังการอ่านตามอัธยาศัยของฟิลิปปินส์ เป็นการประเมินองค์ประกอบของ ECARP ซึ่งทำโดยครูหนึ่งต่อหนึ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับส่วนที่อ่านปากเปล่าโครงการที่สองได้นำร่องในโรงเรียนแห่งเดียวเท่านั้น ยังไม่ได้ทำในโรงเรียนอื่น ๆ เป็น โครงการฟื้นฟูการอ่านของนิวซีแลนด์สำหรับนักเรียนเกรด 1 โครงการระยะสั้น ซึ่งจัดการบนพื้นฐานของโรงเรียนสำหรับผู้ได้รับการศึกษา ประกอบด้วยบทเรียนแบบหนึ่งต่อหนึ่งที่เข้มข้นวันละ 30 นาทีด้วยครูที่รู้หนังสือที่ได้รับการฝึกอบรมเป็นระยะเวลาเฉลี่ย 20 สัปดาห์ ครูในโรงเรียนรัฐบาลได้รับคัดเลือกไปฝึกอบรมเรื่องนี้ที่นิวซีแลนด์ และกลับมาฝึกอบรมเพื่อนร่วมงานในฟิลิปปินส์มีคำสั่งกรมการศึกษา (DepEd) จาก พ.ศ. 2544 ที่ให้นักเรียนทุกคนต้องแสดงหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือวาจาว่า ได้อ่านหนังสืออย่างน้อยที่สุดปีละ 2 เล่ม 1 เล่มต่อภาคเรียนก่อนจะได้รับการส่งเสริมไประดับต่อไป ซึ่งได้ระบุว่าหนังสือหมายถึง สิ่งที่ไม่ใช่ตำราเรียน และเล่มหนึ่งเป็นภาษาอังกฤษและอีกเล่มหนึ่งเป็นภาษาของเจ้าของหรือภาษาแม่ ดูเหมือนว่าไม่ใช่ภารกิจที่ใหญ่ แต่เมื่อพิจารณาข้อจำกัดของระบบโรงเรียนของรัฐ มันก็ไม่ใช่เรื่องง่ายการปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งที่สัมพันธ์กับการอ่านโดยตรง คือ สื่อการสอนที่ใช้ในโรงเรียนประธานาธิบดีอาคีโน่ กล่าวถึงหลักการสามภาษาที่ต้องใช้ความพยายามอย่างสูงซึ่งเป็นเรื่องที่ท้าทาย *"เรียนภาษาอังกฤษให้ดีเพื่อติดต่อกับโลก เรียนภาษาฟิลิปปินส์ให้ดีเพื่อติดต่อกับประเทศ และรักษาภาษาแม่ไว้เพื่อเชื่อมต่อกับมรดกของพวกคุณ"* เป็นการปรับปรุงนโยบายสองภาษาให้เป็นสื่อการสอนเพราะนักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานในภาษาอังกฤษและภาษาฟิลิปปินส์ที่เป็นภาษาแห่งชาติในอันที่จะประสบความสำเร็จในภาษาใดภาษาหนึ่งปัจจุบันเป็นที่ยอมรับและได้รับสนับสนุนจากการวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าการใช้ภาษาแม่ในเกรดต้นๆ ส่งเสริมการเรียนวิชาต่าง ๆ ให้ดีขึ้นรวมทั้งภาษาอังกฤษและฟิลิปปินส์ด้วย เราควรสร้างความหลากทางหลายทางภาษาและวัฒนธรรมในสังคมฟิลิปปินส์มากกว่าที่จะมองมันเป็นหน้าที่ มันเป็นความอุดมสมบูรณ์ของมรดกวัฒนธรรมและลักษณะภูมิศาสตร์ที่เป็นหมู่เกาะของประเทศที่มี 7,100 เกาะ ที่ทำให้มีภาษาที่แตกต่างกัน 120 ภาษาและภาษาท้องถิ่นหลัก ๆ 8 ภาษาซึ่งใช้พูดกันอย่างกว้างขวาง

อย่างไรก็ตามห้องสมุดโรงเรียนเอกชนได้รับเงินสนับสนุนมากกว่า มีเครือข่ายการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่กว้างขวางกว่าห้องสมุดโรงเรียนรัฐบาล ถึงแม้จะมีการกำหนดข้อปฏิบัติเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียนในประเทศและคำแนะนำเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียน (School Library Guidelines) ของกระทรวงศึกษาธิการที่ระบุข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดเจ้าหน้าที่ประจำห้องสมุดโรงเรียนและมาตรฐานการดำเนินงานที่ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องทำตามระบบห้องสมุดโรงเรียนภาครัฐก็ยังคงล้มลุกคลุกคลานอยู่ โครงการศูนย์กลางห้องสมุด (Library Hub project) ของกระทรวงการศึกษาประเทศฟิลิปปินส์ ยังคงล่องลอยไร้ทิศทาง

ที่น่าสนใจคือประเทศฟิลิปปินส์มีมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน วิชาการรู้สารสนเทศเป็นวิชาหลักสำหรับนักเรียนเกรด 11-12 มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่น่าสนใจในห้องสมุดโรงเรียนคือกิจกรรม Love a #librarian.blogspot.com, กิจกรรม MIL (Media & Information Literacy), Library Hub, Bookmobile Services, Reading Camp, Read Out Loud, Reading Championและมี National Book Development Board

กล่าวได้ว่าประเทศฟิลิปปินส์ให้ความสำคัญกับการอ่านมีการกำหนดเป็นนโยบายระดับชาติ ให้ความสนใจกับการเรียนสามภาษา มีการกำหนดให้นักเรียน เกรด 11-12 เรียนวิชาการรู้สารสนเทศเป็นวิชาหลักในหลักสูตร

9. ประเทศอินโดนีเซีย

ระบบการศึกษาในโรงเรียน ประกอบด้วย ระดับการศึกษาขั้นต่างๆ ดังนี้

1. การศึกษาก่อนวัยเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กด้วยการศึกษาขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์ ใช้เวลา 9 ปี

2. การศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษาจะกำหนดโครงการการศึกษาเป็นเวลา 6 ปี ซึ่งโรงเรียนจะมีลักษณะแตกต่างกัน 2 แบบ คือโรงเรียนประถมศึกษาแบบทั่วไป (General Primary School) และโรงเรียนประถมศึกษาพิเศษสำหรับเด็กพิการ (Special Primary School for Handicapped Children)

3. การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มี 5 แบบ ดังนี้

3.1 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาทั่วไป หลักสูตรประกอบด้วยโครงการวิชาการสอนทั่วไปและการสอนเฉพาะวิชาเพื่อเตรียมความรู้และพัฒนาทักษะสำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อไป

3.2 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาทางวิชาชีพ เหมาะสำหรับผู้ต้องการเข้าสู่วิชาชีพสามารถแยกการศึกษานี้ออกเป็น 6 กลุ่ม ในสาขาวิชาชีพต่างๆ ดังนี้ คือเกษตรกรรมและการป่าไม้ เทคโนโลยีและอุตสาหกรรมธุรกิจและการจัดการความเป็นอยู่ของชุมชนการท่องเที่ยวและศิลปหัตถกรรม

3.3 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาด้านศาสนาเป็นการจัดการศึกษาด้านศาสนาโดยเฉพาะ

3.4 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาแบบบริการ เป็นการจัดการศึกษา เพื่อเตรียมความรู้ความสามารถสำหรับผู้ที่จะเข้าเป็นพนักงานหรือข้าราชการ

3.5 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาพิเศษ เป็นการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่พิการทางร่างกายและ/หรือจิตใจ

4. การศึกษาระดับสูง

ระดับปริญญาตรีใช้เวลาเรียน 3-4 ปี ปริญญาโท 2 ปี และปริญญาเอก 3 ปี สถาบันที่ให้การศึกษาระดับสูงนี้มีลักษณะเป็นสถาบันวิชาการโพลีเทคนิค และมหาวิทยาลัย

อัตราการรู้หนังสือของประเทศอินโดนีเซียอยู่ในระดับสูงก็จริง แต่จากข้อมูลที่เผยแพร่โดยสำนักงานสถิติกลางของประเทศอินโดนีเซีย ระบุว่า เด็กอายุ 10 ปีขึ้นไป เกือบ 92% สนใจดูโทรทัศน์มากกว่า สาเหตุที่เด็กอินโดนีเซียสนใจอ่านหนังสือกันน้อยเป็นเพราะมีห้องสมุดไม่เพียงพอ ส่วนมากเป็นหนังสือแบบเรียนและจำนวนหนังสือที่ตีพิมพ์มีน้อยมาก โดยเฉพาะแถบชนบทในอินโดนีเซียยังขาดแคลนห้องสมุด ทำให้เด็กๆ ขาดโอกาสในการแสวงหาความรู้ แต่รัฐบาลอินโดนีเซียก็ให้ความสำคัญกับการรู้สารสนเทศของนักเรียนมีกิจกรรมที่น่าสนใจ คือ ABC Program และ Reading Aloud Promotion ซึ่งถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรของชาติ

กล่าวได้ว่าห้องสมุดโรงเรียนของประเทศอินโดนีเซียยังต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาให้พอเพียงต่อการบริการประชาชนที่มีจำนวนมาก รวมทั้งหนังสือที่มีจำนวนน้อยจำนวนมากเป็นหนังสือแบบเรียน

10. ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์ มียุทธศาสตร์ส่งเสริมการอ่านอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยนโยบายที่ประเทศสิงคโปร์ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก คือ การส่งเสริมค่านิยมรักการอ่านในวัยเด็ก เพราะวัยเด็ก เป็นวัยที่สามารถปลูกฝังค่านิยมรักการอ่านได้ดีที่สุด โดยเน้นให้พ่อแม่อ่านหนังสือและทำกิจกรรมร่วมกับลูกเป็นหลัก ห้องสมุดสิงคโปร์ยังมีสื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจ มีมาตรฐานระดับสากล และเหมาะแก่การพัฒนาการอ่านในวัยเด็ก นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมพิเศษมากมาย เช่น การจัดอบรมโครงการสร้างนักอ่าน (Raise-A-Reader) ให้กับคุณครู พ่อแม่ และบุตรหลานอายุระหว่าง 0-9 ปี กิจกรรมการส่งเสริม การเล่านิทาน และกิจกรรมพิเศษมากมายในช่วงวันหยุด หรือแม้จะเป็นโครงการทูตกิจกรรมการอ่านหนังสือวัยจิ๋ว (Junior Reading Ambassador) ซึ่งถือเป็นโครงการที่เน้นให้การอ่านเปรียบเสมือนกิจกรรมยามว่างที่สนุกและมีคุณค่า เพิ่มความมั่นใจและความเป็นผู้นำในวัยเด็กอีกด้วย และที่สำคัญโครงการนี้ยังเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างหอสมุดแห่งชาติกับโรงเรียนต่างๆ ภายในประเทศอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

นอกเหนือจากการส่งเสริมการอ่านในวัยเด็ก ประเทศสิงคโปร์ยังส่งเสริมการอ่านของเยาวชนและวัยอื่น ๆ ผ่านหลายโครงการ เช่น โครงการ Read Singapore ที่มีการทำห้องสมุดเคลื่อนที่ (Pop-up library) ในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อทำให้ทุกคน ทุกอาชีพ ทุกช่วงอายุในประเทศเข้าถึงหนังสือที่น่าสนใจ นอกจากนี้ยังมีทีมส่งเสริมให้เกิดชมรมนักอ่าน (Book club) ที่จัดกิจกรรมทั้งในภาษาจีน ภาษามาเลย์ และภาษาทมิฬ (สำหรับคนอินเดียบางส่วน) รวมแล้วมากกว่า 100 แห่งทั่วประเทศสิงคโปร์ ทั้งในชุมชน ในองค์กรภาครัฐและองค์กรภาคธุรกิจ รวมทั้งช่วยจัดฝึกอบรมคนให้เป็นผู้อำนวยการประชุม (Facilitator) ในชมรมนักอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ห้องสมุดโรงเรียนในประเทศสิงคโปร์เน้นการออกแบบที่ทันสมัยแบบห้องสมุดมีชีวิต มีการนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้ามาให้บริการ และมีโครงการความร่วมมือในการหมุนเวียนสื่อสิ่งพิมพ์ การลงทะเบียน การจัดหมู่หนังสือ โดยใช้ซอฟแวร์ กล่าวได้ว่าห้องสมุดโรงเรียนในประเทศสิงคโปร์มีความทันสมัยทั้งในด้านอาคารสถานที่สื่อสิ่งพิมพ์ที่ให้บริการและมีกิจกรรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง

การนำเสนอการจัดห้องสมุดและกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยโปสเตอร์ของชมรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดโรงเรียนวัดนวลนรดิศ ห้องสมุดโรงเรียนเบญจมราชาลัย ห้องสมุดโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (มัธยม) ห้องสมุดโรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม กาญจนบุรี และห้องสมุดโรงเรียนถาวรานุกูล จังหวัดสมุทรสาคร

การเขียนแผนพัฒนาห้องสมุดในอนาคต ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการทุกคนมีเป้าหมายร่วมกันว่าจะเชื่อมโยงความร่วมมือในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนของแต่ละประเทศโดยใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และแนวคิดในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้ก้าวไกล รวมทั้งพร้อมที่จะให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนในประเทศต่าง ๆ ที่ต้องการความช่วยเหลือ

การประชุมเชิงปฏิบัติการ Pre-CONSAL จัดขึ้นเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ.2558 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยความร่วมมือของ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชมรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ และสมาคมระหว่างประเทศว่าด้วยโรงเรียนบรรณารักษ์ (International Association of School Librarianship: IASL) ในวันนั้น ได้ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานะปัจจุบันของห้องสมุดโรงเรียนในประเทศอาเซียน แผนพัฒนาและความท้าทายของพวกเรา ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติที่ดีที่สุดและการเรียนรู้ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนในประเทศในกลุ่มอาเซียน ตระหนักรู้ถึงผลกระทบของอาเซียน การพัฒนาในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศที่ให้โอกาสในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน และเกิดภาพความร่วมมือและการทำงานร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของห้องสมุดโรงเรียนในประเทศสมาชิกอาเซียนในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนเหนืออื่นใดประทับใจในมิตรไมตรีของเพื่อนร่วมวิชาชีพบรรณารักษ์ทุกท่านที่มาร่วมประชุม ขอขอบคุณทุกหน่วยงานที่สนับสนุนการประชุมในครั้งนี้ และหวังอย่างยิ่งว่าทุกท่านจะนำความรู้และประสบการณ์ไปพัฒนาห้องสมุดของเราให้ก้าวไกลสู่สากลต่อไป

บรรณานุกรม

Hok Sothik. (2012). "Reading Development in the service of Education For All From pilot action to national policy, challenges and lessons learned." in A Paper Presented at the TK Conference on Reading 2012 Queen Sirikit Convention Center Bangkok, Thailand July 12 and 13, 2012.

Kall Kann. (2012). "Reading and Promoting Habit of Reading at Primary School in Cambodia" in A Paper Presented at the TK Conference on Reading 2012 Arnoma Grand Room, Arnoma Hotel Bangkok, Thailand May 10 and 11, 2012.

Nellie Dato Paduka Haji Sunny (2012). "EMPOWERING A READING CULTURE: A BRUNEI DARUSSALAM'S PERSPECTIVE" in A Paper Presented at the TK Conference on Reading 2012 Arnoma Grand Room, Arnoma Hotel Bangkok, Thailand May 10 and 11, 2012.

Ye HtetOo. (2013). "Rethinking Role of Small Libraries and Reading promotion programs in Myanmar" in A Paper Presented at the Thailand Conference on Reading 2013 King Petch Room, Asia Hotel Bangkok, Thailand March 21-22, 2013.

Zarah C. Gagatiga. (2012). "The Role of School Libraries and Librarians In the Digital Age." in A Paper Presented at the TK Conference on Reading 2012 Queen Sirikit Convention Center Bangkok, Thailand July 12 and 13, 2012

❑❑❑❑